

**НАСТАВНО-НАУЧНОМ ВЕЋУ
ФАКУЛТЕТА ПОЛИТИЧКИХ НАУКА
УНИВЕРЗИТЕТА У БЕОГРАДУ**

Одлуком Наставно-научног већа Факултета политичких наука Универзитета у Београду усвојеној на седници одржаној 4. септембра 2025. године, именована је Комисија за преглед и оцену докторске дисертације кандидаткиње **Софије Боухс** под насловом „**Регулаторна тела за електронске медије као институције заробљене државе у хибридниим режимима**“ у саставу: **проф. др Веран Станчетић** (Факултет политичких наука, Универзитет у Београду), **проф. др Александра Крстић** (Факултет политичких наука, Универзитет у Београду), **проф. др Милица Јевтић** (Факултет политичких наука, Универзитет у Београду), **др Мијодраг Радојевић** (научни сарадник, Институт за политичке студије) и **др Александар Ковачевић** (научни сарадник, Факултет политичких наука, Универзитет у Београду). Комисија је прегледала и оценила подобност наведене докторске дисертације за јавну одбрану и сходно томе Наставно-научном већу Факултета политичких наука Универзитета у Београду подноси:

РЕФЕРАТ О ЗАВРШЕНОЈ ДОКТОРСКОЈ ДИСЕРТАЦИЈИ

1. Основни подаци о кандидату и дисертацији

Софија Боухс (Лазаревић) је рођена 24.03.1993. у Новом Саду. У Оцацима је завршила основну школу „Бранко Радичевић“ и Гимназију и економску школу „Јован Јовановић Змај“, смер: економски техничар. У средњој школи је победила на општинском такмичењу и освојила и освојила I место за написани рад „Да сам градоначелник“.

Затим је 2012/2013 године уписала основне студије на Факултету политичких наука у Београду, смер: Новинарство и комуникологија који завршава у року, школујући се све четири године на буџету, да би 2016/2017 године уписала мастер студије политикологије, мастер модул: Демократија и демократизација, такође као буџетски студент, где стиче стручни назив дипломирани политиколог, бранећи мастер рад под насловом „Информацијско друштво и информатичка функција савремене јавне управе у Републици Србији“.

Поред формалног образовања Софија је похађала и многе неформалне програме, школе, семинаре, регионалне програме у разним организацијама међу којима су фондације као што су Фидрих Еберт, Конрад Аденауер, Отворени парламент, Београдска Отворена школа и многе друге. У оквиру ових програма је написала више студентских и академских радова и анализа. Добитник је бројних стипендија. Као млада научница, добила је стипендију Конрад Аденаур фондације која је подразумевала путовање у Берлин, упознавање са радом немачких институција, која је обухватала и посете канцеларијама, државним званичницима, универзитетима, Бундестагу и др. Повремено се бавила и Тв новинарством где је обрађивала теме као што су: политичко образовање, неформални програми образовања, деловање и рад државних институција и др.

Студент је докторских студија на Факултету политичких наука, смер: Култура и медији.

Анализирајући попис до сада објављених радова кандидатакиње Софије Боухс, Комисија запажа, да се кандидаткиња, стручно и научно у извесној мери бавила и проблематиком везаном за пријављену тему.

Комисија констатује, да је кандидаткиња до сада објавила више радова, те да је углавном реч о радовима који су били објављени у студентским часописима и часописима за младе истраживаче, те да су само последња три, радови који су објављени у научним часописима.

Кандидаткиња Боухс, објавила је следеће радове у студентским и стручним часописима за студенте и истраживаче и научним часописима:

1. Лазаревић, Софија, (2016), „Социјална држава и теорија правде у делима Ц. С. Мила и Ц. Ролса“, *Студентски годишњак*, Факултет политичких наука, Београд, децембар 2016. година 4. Број 4, стр. 19-36.

2. Лазаревић, Софија, (2016), „О критичкој теорији Ајрис Јанг“, *КСИО - Хуманистички часопис за младе истраживаче*, број 2. стр. 101-114.

3. Лазаревић, Софија (2021) приказ књиге: Christian Fuchs. Social media: A critical introduction. London: Sage, 2014, *Политеума*, Стручни часопис студената друштвено-хуманистичких наука и уметности број 5, Београд, стр. 293.

4. Лазаревић, Софија (2022), „Приступ појму слободе у античком и модерном добу код Хане Арент“, *Политеума*, Стручни часопис студената друштвено-хуманистичких наука и уметности број 7, Београд. стр. 15-30.

5. Лазаревић, Софија. „Управљање кризним односима с јавношћу (2023), *Мегатренд ревија*, Вол. 20, бр. 3(2024), стр. 121-133.

6. Боухс, Софија (2024), „Улога РЕМ-а у непоштовању правила о комерцијалном и политичком оглашавању“, *СМ: Communication and Media*, из категорије М24 и

7. Боухс, Софија (2024), Улога информације и информационо друштво, *Мегатренд ревија* из категорије М51.

Докторска дисертација кандидатакиње **Софије Боухс** под насловом „**Регулаторна тела за електронске медије као институције заробљене државе у хибридном режимима**“ написана је у складу са техничким и стилским стандардима садржаним у упутству Универзитета у Београду. Обим дисертације је 201 страница, које укључују и прилоге и списак коришћене литературе, насловне стране, сажетке на српском и енглеском језику, садржај као и неопходне потписане изјаве о ауторству, о истоветности штампане и електронске верзије докторског рада и изјава о коришћењу. Дисертација садржи списак од 471 библиографских јединица коришћених у истраживању и 177 извора са интернета.

Докторска дисертација представља заокружену логичку целину у научном, стручном и методолошком смислу. Употребом софтвера Универзитетске библиотеке „Светозар Марковић“, рад је прошао проверу оригиналности, а утврђено је да до сада није брањена докторска дисертација под наведеном темом.

2. Предмет и циљ докторске дисертације

Предмет докторске дисертације је истраживање из којих разлога регулаторна тела за електронске медије у хибридном режимима не успевају у довољној мери да

оправдају своју независну функцију. Питања која се односе на регулаторна тела за електронске медије можемо пронаћи у тезама о хибридном режиму државе, односно феноменима тзв. заробљене државе и отетих институција који просторно, временски и функционално коегзистирају. У том контексту, регулаторна тела не функционишу у складу са законским оквиром који постоји, већ у складу са потребама хибридног режима, што до сада, није довољно научно и стручно истражено у постојећим научним радовима. Хибридни режими су политички режими који представљају једну врсту мешавине тј. комбинације демократских и аутократских режима, односно, имају карактеристике и једних и других. Велики број политичких режима у свету се данас може сврстати у ову категорију, и, претежно се срећу у земаљама у развоју и транзицији. Као такви, хибридни режими комбинују карактеристике демократских режима, као што су чести и директни избори, са карактеристикама аутократских режима, као што је нпр. политичка репресија, односно претерани утицај партија које врше власт на рад и функционисање институција система. Америчка НВО која се бави анализама стања демократије, политичких и људских слобода и права „*Freedom House*“ је нашу земљу категорисала као прелазни или хибридни режим у Земљама у транзицији 2023. године, са проценатом демократије 46,43/100 док је оцена демократије 3,79/7. У одељку Независни медији где скала независности медија може имати вредности од 1 до 7 поена, а где се испитује тренутно стање слободе медија, укључујући законе о клевети; узнемиравање новинара; уређивачка независност; рад финансијски одрживе и независне приватне штампе и функционисање јавних медија, Србија је добила оцену 3. У Републици Србији постоји више самосталних републичких органа и тела која нису само регулаторна већ и контролна. У фокусу дисертације се налази Регулаторно (и контролно) тело за електронске медије (РЕМ) и његова друштвена улога која је трострука. Наиме наведено регулаторно тело има политички, комерцијални и културолошки аспект рада који је посебно значајан јер се, сасвим извесно, ради о једној од институција тзв. „заробљене државе“. У фокусу овог истраживања, налази се проблем недовршене демократије односно политички режим Републике Србије као хибридни режим, као и феномени заробљене државе и отетих институција. Кандидаткиња се у израђеној дисертацији посебно осврће на политички режим Републике Србије и анализира РЕМ са циљем да прикаже његово (не)функционисање у Републици Србији, као земљи хибридног режима.

Медијска регулаторна тела су данас у свету значајна за одржавање демократског поретка, она треба да прилагођавају и контролишу рад медија, као и имплементацију одговарајућих закона у циљу заштите нормалног функционисања медијског система и процеса информисања јавности у демократском друштву.

Регулација медија се односи на званична правила и наредбе које контролишу рад медија, спроводи се законом, правилима или процедурама и разликује се широм света. Регулаторна тела у овој области постоје како би заштитила слободу изражавања и слободу медија и регулисала медијска тржишта, власништво, инфраструктуру и техничке стандарде и, можда најважније, заштитила јавни интерес, попут плурализма и различитости медија.

Регулаторна тела, па и РЕМ су у нашој држави успостављена у складу са законима модерног демократског друштва. Међутим, на основу резултата рада регулаторних тела можемо закључити да се предметни закони селективно примењују, а и када је у питању РЕМ. Теоријски оквир од кога је кандидаткиња пошла у спроведеном истраживању је теорија заробљене државе и хибридног режима - *Capture state theory* чија карактеристика јесте да је влада неспособна да самостално формулише и спроводи сопствену политику услед слабог институционалног капацитета државе. Заробљена држава се јавља у случајевима у којима влада споро спроводи реформе,

односно у којима непрекидно понавља како ће спровести реформе, али то не успева или не жели да уради. Заробљена држава данас првенствено означава процес у коме су политичари и политичке странке заробиле државу и користе јавне ресурсе за политичке и приватне потребе. Хибридни режим према томе, представља мешавину демократских институција и ауторитарне праксе.

Значајан контекст на који је кандидаткиња усмерила своју пажњу јесте процес демократизације, односно процес успостављања демократске државе који чини наш реални социјални контекст. Институције које би требало да су завршиле процес трансформације се заправо, још увек у њему налазе. Србија, као једна од земаља у процесу демократизације, налази се у проблему заробљене државе, стопирајући имплементацију постојећих закона, при чему од увођења медијских регулаторних тела није стигла до степена где се несметано обезбеђује демократски плуралитет у медијима.

Регулаторна тела у земљама у транзицији и развоју, требало би да регулишу медијске садржаје, у складу са медијским законима и стандардима демократског друштва. Међутим, на кршења истих од стране пружаоца медијских услуга регулаторна медијска тела не реагују, због чега изостају одговарајуће санкције. Чињеница је да су закони који карактеришу либерално-демократски поредак формално усвојени у овим земљама, па и у Републици Србији, али упркос томе институције нису извршиле потпуну промену начина функционисања. У недовршеној демократизацији институција проналазимо узрок у неефикасном функционисању медијских регулаторних тела да у потпуности испуне своју функцију коју би требало да имају у демократском друштву. Ову тврдњу кандидаткиња је кроз завршену докторску дисертацију и доказала, тако што је анализирала одређене медијске садржаје (колико су у супротности са медијским стандардима, новинарском етиком и легислативом) и случајеве у којима су санкције изостајале. Поред тога, истраживање је показало да регулаторна тела за електронске медије, зависе од развоја демократије и типа политичког режима у коме се налазе.

Истина је да за разумевање улоге, рада и механизме регулаторних тела, као средства контроле у демократском друштву, потребно и важно разумети законе који представљају основу за њихово функционисање у виду посредничког система регулације. Међутим, контекст новог окружења у последњих неколико деценија показује да постојање закона није довољно да обезбеди ефикасно функционисање регулаторних тела. Спомињући правни оквир, кандидаткиња је пажњу у раду усмерила на политички, комерцијални и културолошки аспект рада РЕМ-а у Србији са посебним освртом на политичко и комерцијално оглашавање, односно да ли РЕМ санкционише случајеве који законски нису одговарајући или га кроз процес доделе фреквенција потпуно урушава.

Кандидаткиња је у раду анализирала и преговарачко Поглавље 10 за Приступање Србије Европској Унији – Информационо друштво и медији, које покрива електронске комуникације, информационо друштво и аудиовизуелну политику, те стандарде о медијима у области аудио-визуелних садржаја.

Директива ЕУ о аудиовизуалним медијским услугама управља усклађивањем националног законодавства о свим аудиовизуалним медијима, традиционалним телевизијским емисијама, али и услугама аудиовизуалних медија на захтев у целој ЕУ. Директива (ЕУ) 2018/1808 измењује и ажурира Директиву о аудиовизуалним медијским услугама, у оквиру стратегије јединственог дигиталног тржишта, како би се: проширила одређена аудиовизуална правила, између осталих и она која треба да обезбеде јачање независности националних регулаторних тела у овој области, што би требало да буде обезбеђено и у Републици Србији, као земљи - кандидату за чланство.

Међутим, поступање регулаторног тела за електронске медије (РЕМ) које има ингеренције у области електронских медија, као и његове одлуке и поштовање и спровођење истих, говори доста о режиму у коме се налази Република Србија што је и суштински предмет овог истраживања.

3. Основне хипотезе од којих се полазило у истраживању

Кандидаткиња је у истраживању пошла од оште хипотезе (претпоставке, односно поставке и тврдње) да ли су регулаторна тела у области електронских медија у хибридном режимима инструмент недовршене демократије, отетих институција и заробљене државе од стране „квазидемократских“ политичких елита које се налазе на власти. Општу хипотезу, кандидаткиња у израђеном раду настоји да потврди или оспори кроз посебне хипотезе.

Прва посебна хипотеза полази од претпоставке да хибридни режими не омогућавају да регулаторна тела за електронске медије функционишу у складу са законским оквиром који постоји, већ у складу са интересима политичара на власти који су носиоци хибридног режима.

Друга посебна хипотеза настоји да докаже или оспори тврдњу да се кроз процес мењања хибричних режима у правцу демократије мења и улога таквог регулаторног тела као и њихов политички, комерцијални и културолошки аспект рада.

Трећа посебна хипотеза треба да укаже у којој мери РЕМ у Републици Србији својим радом утиче на смањење/повећање демократског и културног стандарда и да ли је РЕМ у Републици Србији пропустио да утиче на јавно мњење кроз подизање демократског и културног аспекта и промовисања културе и демократије у медијима.

Четврта посебна хипотеза треба да покаже да ли је РЕМ у Републици Србији једна од отетих институција заробљене државе у српском хибридном режиму, и у којој мери РЕМ има или нема улогу у одржавању странака на власти које су носилац таквог режима.

4. Кратак опис садржаја дисертације

Структура докторске дисертације кандидаткиње **Софије Боухс** под насловом „**Регулаторна тела за електронске медије као институције заробљене државе у хибридном режимима**“ чине четири поглавља, увод и закључак.

У **Уводу**, кандидаткиња приказује основна питања која обухватају: предмет и циљ истраживања, научни и друштвени значај истраживања, те представља хипотезе и теоријско–методолошки и појмовни оквир истраживања.

У првом поглављу, под насловом „**Хибридни режим**“ кандидаткиња Боухс анализира карактеристике таквих режима. Појавом такозваних хибричних режима, који комбинују демократске институције са ауторитарним праксама владања, постало је очигледно да политички системи више не могу бити прецизно класификовани само према томе да ли спроводе изборе или не, већ према квалитету тих избора, степену институционалне аутономије, владавини права, стању медијских слобода и делотворности механизма политичке контроле и одговорности. Ово поглавље има за циљ да постави теоријско-методолошки оквир за разумевање феномена хибричних

режима, како би се у каснијим деловима рада могла доследно анализирати улога конкретних институција у њиховој изградњи и очувању.

Посебна пажња у овом поглављу је посвећена сложеној динамици између формалне институционалне архитектуре и неформалних мрежа политичке моћи, које у хибридном режимима често одређују стварни домет јавних политика и независности кључних институција. Појам хибридног режима се у литератури јавља почетком 2000-их година као реакција на пораст броја земаља које су формално успоставиле вишепартијске системе и периодичне изборе, али су задржале ауторитарне обрасце управљања, као што су сузбијање политичке конкуренције, контрола медија и слабење независних регулаторних тела. У том контексту, хибридни режими нису прелазне форме између аутократије и демократије, већ стабилне, самоодрживе структуре које се ослањају на специфичне технике контроле и легитимизације власти. Они често функционишу као режими „изборног ауторитаризма“ или „компетитивног ауторитаризма“, у којима су избори формално присутни, али нису ни слободни ни фер, а институције су заробљене и инструментализоване.

У овом теоријском оквиру, кључно је разумевање улоге институција које би требало да обезбеде надзор над извршном влашћу, укључујући и оне које се односе на регулацију информација и медијског простора. У хибридном режимима, такве институције, попут агенција за борбу против корупције, правосуђа, независних регулаторних тела за медије, често постају „отете институције. Наиме, оне задржавају своју формалну функцију и надлежности, али у пракси делују у складу с политичким интересима владајуће елите, а не у интересу јавности. Управо зато, анализа РЕМ-а као кључног регулаторног тела у Србији мора се посматрати кроз призму ових ширег институционалног и режимског контекста. Додатни фокус овог поглавља јесте на улози информација и медијског система у одржавању хибридних режима.

За разлику од класичних ауторитаризама, хибридни режими се не ослањају првенствено на бруталну цензуру или физичку репресију над медијима, већ на софистициране облике контроле информација, укључујући заробљавање медијског тржишта, фаворизовање одређених емитера, дискредитацију професионалног новинарства, стварање паралелне стварности кроз таблоидне наративе, као и инструментализацију регулаторних тела попут РЕМ-а. На тај начин, медијски систем постаје стуб ауторитарне стабилности, а информативна несигурност у којој грађани више не могу јасно да разликују чињенице од пропаганде, постаје системски ресурс владајуће елите. У овом контексту, хибридни режим у Србији кандидаткиња у овом поглављу не посматра само као политички оквир са слабостима у демократији, већ као структуру моћи која активно користи формалне демократске механизме да би очувала ауторитарну суштину власти.

Кључно питање које се у овом поглављу поставља јесте: како се кроз деформацију демократских институција а нарочито кроз заробљавање регулаторних тела производи стабилност једног режима који се формално ослања на демократске процедуре, али суштински подрива њихову сврху. У даљој разради овог поглавља, кандидаткиња разматра и конкретне концепте као што су дефектна демократија, институционална и информативна несигурност, као и разни типови изборних ауторитаризама, како би наставак дисертације био заснован на значајној теоријској основи разумевања специфичног случаја Србије. Приказивањем Србије као хибридног режима, кандидаткиња анализира и феномен „заробљене државе“ са посебним нагласком на то како су медијски регулатори а посебно РЕМ постали функционални део механизма ауторитарне контроле над јавном свером. Кроз ово поглавље кандидаткиња поставља и темељ за каснију, детаљну анализу РЕМ-а не само као правне или институционалне структуре, већ као кључног актера у хибридном систему

владавине, који својим (не)поступањем директно учествује у репродукцији политичке неравноправности и медијске доминације. Тиме се отвара простор за разумевање РЕМ-а не као пасивне, већ као активно „отете институције“ у служби политичке хегемоније.

У другом поглављу, под насловом „**Европска регулатива о медијима у контексту хибридних политичких режима**“ кандидаткиња анализира европску регулативу о медијима у контексту хибридних политичких режима. Савремени европски нормативни оквир у области медија заснован је на претпоставци да слобода изражавања, плурализам медија и независност регулаторних тела представљају темељ демократског поретка. Европска унија, кроз низ директива, препорука и правно-обавезујућих аката промовише ове вредности као неотуђиве елементе политичке заједнице која је заснована на владавини права и поштовању основних права. Међутим, пракса држава у транзицији и хибридних политичких режима показује да постоји озбиљан раскорак између нормативне тежње европских институција и реалних институционалних капацитета држава кандидата, попут Србије. Управо тај раскорак чини темељ овог поглавља, које има за циљ да анализира делотворност европске медијске регулативе у контексту политичких система који се формално ослањају на демократске принципе, али у пракси функционишу кроз обрасце ауторитарног управљања. На том путу, хибридни режими препознају европски интеграциони процес као политички оквир у којем се могу остварити симболичке промене без суштинске трансформације. Другим речима, европска правила се често прихватају селективно, с намером да послуже као легитимизацијски алат, а не као механизам истинске демократизације. Посебна пажња је посвећена анализи начина на који Србија формално имплементира европске стандарде кроз законодавне реформе, стратегије и оснивање регулаторних тела али истовремено опстаје у моделу контроле над медијима који је карактеристичан за хибридне режимо. Регулаторна тела, попут РЕМ-а, управо су простор у којем се најјасније види тензија између европских захтева и локалних политичких реалности. Поред Србије, у овом поглављу су, кроз упоредну анализу, обухваћене и друге државе које се налазе на спектру између формалне демократије и ауторитарног управљања, те су у њему анализирани случајеви Мађарске, Пољске, Русије, Турске, Украјине, Албаније, Грузије, Молдавије и Босне и Херцеговине. У контексту овог поглавља, анализа европске регулативе не обухвата само техничку усклађеност са законима, већ и питање политичке воље, институционалне аутономије и отпора преузетих институција трансформацији. Стога, у средишту овог поглавља налази се питање: да ли европски медијски стандарди могу заиста да функционишу у политичком амбијенту у којем су институције заробљене, а слобода медија потиснута под тежином политичких и економских интереса? Одговор на то питање захтевао је не само правну анализу, већ и разумевање политичке природе хибридних режима и њиховог односа према процесу европских интеграција.

У трећем поглављу под насловом „**Регулација медија између демократије и хибридности: компаративни увид у Немачку, Бугарску и Србију**“, кандидаткиња је анализирала питање регулације медија кроз компаративни увид у Савезну Републику Немачку, Бугарску и Србију. Питање регулације медија у савременим политичким системима не може се разматрати изоловано од општег политичког контекста у којем та регулација настаје и функционише. У демократским друштвима, регулаторна тела за електронске медије представљају кључни механизам за очување плурализма, слободе изражавања и фер тржишне утакмице у сфери јавног информисања. Супротно томе, у хибридним режимима, иста та тела бивају инструментализована зарад одржања политичке моћи, контроле над медијским простором и сузбијања критичког мишљења. Управо зато, анализа регулаторних тела мора бити постављена у шири оквир

разумевања односа између медија и политичке моћи, као и степена демократизације самих институција које врше надзор над медијским системом.

У овом поглављу фокус јестављен на упоредно разматрање три државе, Немачке, Бугарске и Србије, које се налазе на различитим позицијама на спектру политичке демократије и институционалне зрелости. Иако Немачка није хибридни режим, њено укључивање у анализу има вишеструки методолошки и теоријски значај. Као узор либералне демократије и стабилног институционалног система, Немачка представља нормативни и функционални пример према којем се упоређују земље у транзицији и државе са дефектима у институционалној демократији. На примеру Немачке могуће је јасно уочити како изгледа регулаторно тело које је заиста независно, транспарентно, професионално и отпорно на политичке притиске, што га чини важном тачком контраста у односу на праксе које доминирају у хибридним режимима. Бугарска је пример чланице Европске уније у којој су демократске институције формално успостављене, али се и даље суочава са озбиљним изазовима у погледу независности регулаторних тела, слободе медија и борбе против политичког утицаја. Бугарска тако заузима посредну позицију између консолидованих демократија и хибридних режима, што је чини идеалним случајем за разумевање процеса деградације демократских норми унутар формално демократских структура. Њен положај унутар ЕУ додатно компликује ову позицију, јер показује како ни интеграција у европски правни оквир не гарантује пуну примену стандарда ако не постоји унутрашња политичка воља. Србија, с друге стране, представља пример хибридног политичког режима у којем су регулаторна тела, као што је РЕМ, номинално независна, али фактички заробљена од стране владајуће политичке елите. РЕМ функционише у амбијенту ниског институционалног поверења, високе политизације и селективне примене закона, чиме значајно доприноси ерозији медијског плурализма и сужавању јавне дебате. У том смислу, РЕМ је парадигма „отете институције“ у контексту хибридне демократије, где формалне структуре постоје, али суштинска независност изостаје. Кроз детаљну анализу регулаторних тела у ове три земље, у овом поглављу истражено је како политички режим обликује институционални дизајн, оперативну аутономију и ефективност регулаторних механизма. У фокусу поглавља су питања: да ли регулаторна тела заиста штите јавни интерес? Ко и како утиче на њихову кадровску структуру? Како се решавају сукоби интереса, и да ли постоји јавна и институционална контрола њиховог рада? Овај компаративни приступ омогућава не само прецизније мапирање разлика и сличности у регулацији медија између либерално-демократских и хибридних система, већ и идентификацију институционалних пракси које могу послужити као модели за реформу и демократизацију регулаторних тела у земљама које теже европским стандардима, али се суочавају са дубоким унутрашњим отпорима.

У четвртој и последњем поглављу дисертације, под насловом „РЕМ, Регулаторно тело за електронске медије у Србији“ колегиница Боухс, на шта указује и наслов поглавља, детаљно анализира РЕМ односно Регулаторно тело за електронске медије у Србији. У оквиру савремених хибридних политичких режима, један од најзначајнијих инструмената контроле над јавном сфером јесте регулација медија, нарочито електронских. У том контексту, Регулаторно тело за електронске медије у Србији заузима централно место, како по својој формалној и законској улози, тако и по реалном утицају на обликовање медијског простора. РЕМ је замишљен као независно, професионално и непристрасно тело које штити јавни интерес, надгледа поштовање закона и медијских стандарда, и осигурава плурализам у информисању.

Међутим, у раду се наводи да вишегодишње анализе, критике и јавна перцепција указују на то да је РЕМ све више перципиран као “отета институција”, чија је аутономија доведена у питање, а његова регулаторна функција потиснута

политичким интересима и пристрасним деловањем. РЕМ се у овом поглављу посматра као институција карактеристична за хибридни режим, јер представља формално постојање независног тела које је у стварности изгубило своје основне демократске функције. Кроз темељну анализу РЕМ-а, могуће је осветлити шири процес заробљавања институција у Србији, који се не одвија само кроз директну политичку репресију, већ много суптилније путем контроле кадрова, законодавних промена, пасивности у деловању и нормативне адаптације у корист владајуће структуре. Управо зато РЕМ није само тема медијског истраживања, већ постаје кључно поље анализе политичке трансформације Србије ка компетитивном ауторитаризму.

У савременим хибридним режимима, као што је случај Србије, институције формалне демократије опстају, али губе садржину. У раду се наводи да је РЕМ институција која и даље функционише у складу са законом, објављује извештаје, спроводи надзор и издаје дозволе, али у пракси њено деловање све више показује обрасце селективности, изостанка реакције, толерисања кршења закона код режимских медија, и симулације институционалне активности. На тај начин, РЕМ је фактички постаје алат политичке контроле над информацијама, што је посебно видљиво у периодима изборних кампања, у извештавању о протестима и у неједнакој регулацији различитих емитера. Тиме се ствара асиметрија у јавном простору, где опозиција и критички оријентисани актери имају ограничен приступ медијима, док провладини медији уживају системску заштиту.

Ово поглавље структурирано је тако да обухвати четири кључне димензије деловања РЕМ-а у савременом контексту. Најпре, разматра се правни оквир РЕМ-а, како би се указало на нормативне темеље његовог деловања и могући несклад између закона и праксе. Затим, у посебном делу анализирана је конструкција РЕМ-а као “отете институције”, кроз политичку контролу процеса именовања чланова Савета, селективно поступање према медијима, пасивност у заштити професионалних стандарда и утицај на правни оквир који се све више удаљава од европских медијских норми. Посебан акценат ставља се на конкретне случајеве неправилности и пропуста у раду РЕМ-а: додела националних фреквенција 2022. године, нерегулисани садржаји ријалити програма на телевизијама Пинк и Хепи, те пасивност РЕМ-а током извештавања о масовним протестима грађана. Кроз анализу ових примера, документује се институционална дисфункција и системска толеранција према нарушавању медијских и етичких норми.

На крају су приказани увиди и ставови стручне, академске и грађанске јавности, као и извештаји међународних организација који већ годинама указују на ерозију независности РЕМ-а. Такође, изложене су препоруке и анализе Европске комисије, Савета Европе, организација као што су Репортери без граница, Фридом Хаус и Европска федерација новинара, које редовно истичу РЕМ као једну од кључних слабих тачака у процесу демократизације Србије. Ово поглавље представља и врхунац анализе хибридног режима од стране кандидаткиње, јер показује како заробљавање институција функционише у пракси, не кроз укидање институције, већ кроз њену потпуну трансформацију у сервис политичких интереса, при чему се задржава демократска фасада. РЕМ, као номинално независно тело, постаје тако главни актер у нормализацији медијске неравноправности.

У **Закључку**, кандидаткиња пружа синтезу резултата истраживања и формулише предлоге и препоруке за даља слична истраживања, и кроз резултате претходних поглавља, доказује постављену општу и посебне хипотезе.

5. Остварени резултати и научни допринос дисертације

Кандидаткиња Боухс је кроз истраживање представљено у докторској дисертацији, остварила значајан резултат у вези са сагледавањем односа хибридних режима и утицаја таквих режима на регулаторна и контролна тела, која постају значајан инструмент политичког утицаја на јавно мњење, посебно институција и регулаторних тела у чијој су надлежности електронски медији, са јасним сагледавањем студије случаја у Републици Србији. Научни допринос кандидаткиње је у томе што је колегиница Боухс, у оквиру савремене теорије хибридних режима и концепта заробљене државе, испитала улогу и функционисање регулаторних тела за електронске медије. Посебна пажња посвећена је Регулаторном телу за електронске медије (РЕМ) у Републици Србији, које кроз нечињење или кроз политички мотивисане одлуке, не само да не штити јавни интерес, већ директно учествује у деградацији демократских процеса, нормализацији ауторитарног дискурса и урушавању културног и образовног садржаја у електронским медијима. Разумевање ових процеса неопходно је како би се отворио простор за реформу регулаторних тела, унапређење медијског окружења и редифинисање улоге институција у друштву које тежи демократизацији, у чему је и кључни научни допринос израђене дисертације. У том смислу, истраживање је указало на то како заробљене институције, попут РЕМ-а, не представљају само симптом хибридног режима, већ и један од кључних механизма његовог одржавања и репродукције.

6. Закључак

На основу критичког увида у целокупан садржај докторске дисертације, чланови Комисије једногласно констатују да је докторска дисертација кандидаткиње **Софије Боухс** под насловом „**Регулаторна тела за електронске медије као институције заробљене државе у хибридних режимима**“ у потпуности израђена у складу са одобреном пријавом.

Комисија сматра да дисертација представља резултат самосталног теоријског рада и спроведеног истраживања кандидата, у оквиру којег су систематизована постојећа научна сазнања о предмету истраживања, као и представљена нова сазнања до којих се дошло сопственим научним радом. Рад је конципиран као логички целовита и заокружена структура, при чијем су обликовању доследно поштовани стандарди израде научних радова. Докторска дисертација представља заокружену логичку целину у научном, стручном и методолошком смислу и представља плод вишегодишњег истраживања кандидаткиње. Употребом софтвера Универзитетске библиотеке „Светозар Марковић“, рад је прошао проверу оригиналности, а ментор, проф. др Дејан Миленковић, члановима Комисије омогућио је увид у проверу и поднео је Комисији одговарајући извештај.

Имајући у виду структуру рада, изведене закључке и значај истраживане проблематике, чланови Комисије закључују да докторска дисертација кандидаткиње Софије Боухс представља оригинално научно дело, настало самосталним истраживачким радом кандидаткиње, те да поседује довољну теоријску и практичну релевантност за јавну одбрану.

Сходно томе, Комисија позитивно оцењује докторску дисертацију „Регулаторна тела за електронске медије као институције заробљене државе у хибридних

режимима“ кандидаткиње Софије Боухс, и предлаже Наставно-научном већу Факултета политичких наука Универзитета у Београду да прихвати дисертацију и одобри њено упућивање у даљу процедуру јавне одбране, и

ПРЕДЛАЖЕ

Да Наставно-научно веће Факултета политичких наука Универзитета у Београду прихвати позитивну оцену докторске дисертације „Регулаторна тела за електронске медије као институције заробљене државе у хибридниим режимима“, кандидаткиње Софије Боухс.

Да Наставно-научно веће Факултета политичких наука у Београду стави на увид јавности оцењену докторску дисертацију и саму оцену дисертације у законски предвиђеном року и одобри јавну одбрану наведене докторске дисертације.

У Београду, 16.09.2025. године

ЧЛАНОВИ КОМИСИЈЕ

Проф. др Веран Станчевић

Факултет политичких наука, Универзитет у Београду

Проф. др Александра Крстић

Факултет политичких наука, Универзитет у Београду

Проф. др Милица Јевтић

Факултет политичких наука, Универзитет у Београду

Др Мијодраг Радојевић

Институт за политичке студије

Др Александар Ковачевић

Факултет политичких наука, Универзитет у Београду
